

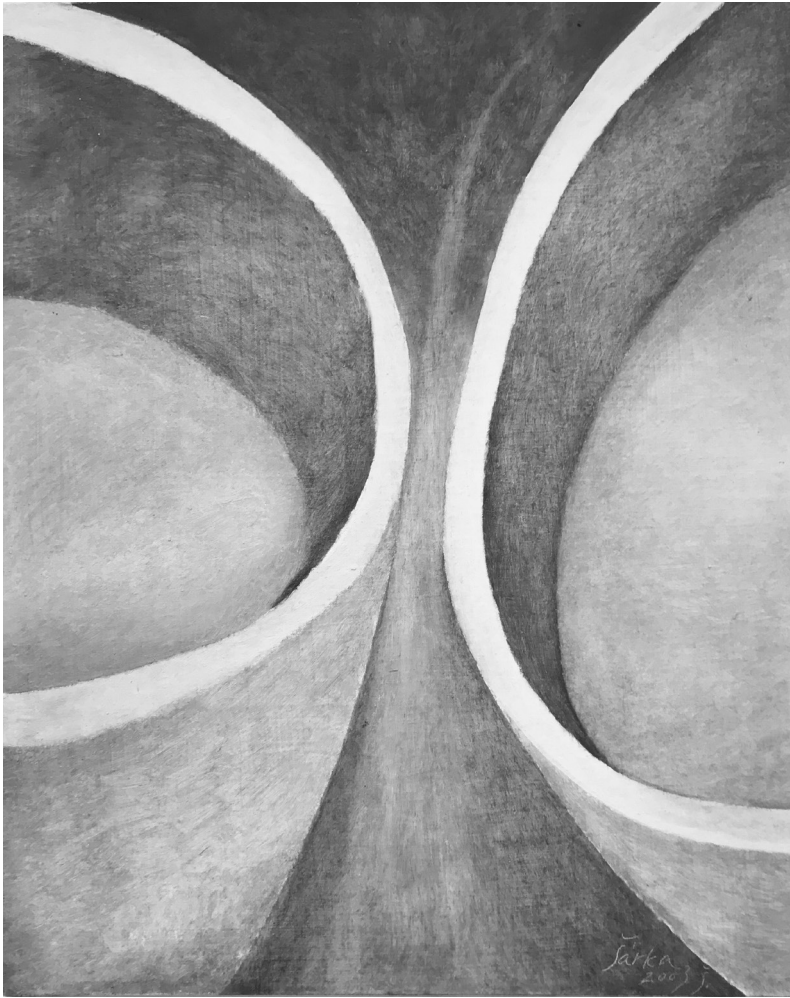
Prolog

„Umění je žít. Tvořit... Milovat. Umění je dokázat spojit život a svou tvorbu v jeden harmonický celek... Je to vůbec možné?

Na tuto otázku hledá odpověď ve svém novém filmu Němé hranice Roman Marad /56 let/, velmi úspěšný herec a režisér.

Do hlavní role svého scenáristického debutu obsadil hereckou i životní múzu Alici Antlovou /32 let/, kterou krok za krokem nejdříve přivedl na prkna, která znamenají svět... až k divadelní Ceně Thálie. Alice Antlová se stala i hvězdou filmového plátna, když před sedmi lety získala svého prvního Českého lva za nejlepší herečku v hlavní roli ve filmu Patrika Hony...“

Marika zvedne oči od rozečtené stránky časopisu. Zítřejší vysílání musí zvládnout na jedničku. Dlouho čekala na svou první příležitost. Nemocná kolegyně není náhoda. Ona je připravená. Ano, zítra všem předvede, že se pro rozhlasové vysílání narodila... a nejen to...

Němé hranice

I

„Bude mi třicet a stále čekám na tu správnou příležitost.“

„K čemu příležitost? K dobrému sexu? Nebo?“

Opřela se o něj ramenem, v ruce třetí skleničku Jacka Danielse. Barová deska měla na sobě tisíce škrábanců a zaschlých koleček. Její prsty hladily lesklý tmavý povrch. „To se asi uvidí...“ řekla a podívala se na něho.

Včerejší hovor podbarvený skleničkami dobrého pití zapadl do nočního oparu usínajícího města.

Je ráno. Hotelový pokoj se probouzí do ranní ostravské mlhy. Možná smogu.

Roman má hlavu položenou na polštáři. Dívá se na její nahá záda.

Přemýšlí, jestli byl včerejší náhodný sex pro ni opravdu výjimkou, nebo ze sebe pouze dělala slušnou holku. Považoval by za reálnou spíše druhou variantu, vzhledem k jejím způsobům, které s nezkušeností neměly příliš mnoho společného.

Sleduje ji. Sedí k němu zády na rozestlané posteli a obléká si podprsenku. V odraze zrcadla vidí její ruce.

Prsty klidně uchopí háček po háčku a pak ji zkušeně posune po svém nahém těle...

Otočí se na něj a usměje.

2

Zvláštní uspořádání rozhlasového studia posadilo k jednomu stolu zvukaře, redaktorku i hosta dnešního „Úterního poledne“. Dřívější prostornou místnost k vysílání obsadila po rekonstrukci režeie.

Roman sedí bokem k dřevěné stolní desce a před ním leží sklenice vlažné vody. S nohou přes nohu čeká, až konečně dohraje písnička. Country hudba. Plápolající oheň táboráku a plastové kelímky s hořčicí. Ve svých představách vidí dlouhý dřevěný klacek a na jeho konci visící buřtík s nařezanými černými rožky.

Redaktorka zvedne oči od listu papíru a zhluboka vydechne. Nesmí přiznat nervozitu. Nenechá se rozhodit svým dnešním VIP hostem, který jí před pár minutami blazeovaně podal ruku a při pohledu na novou podobu studia zvedl pohoršeně obočí. Nebo se zdvihnuté obočí týkalo jí samotné? Tyhle úvahy si zakazuje připustit!

Ano, zatímco ona je bezejmenná mladá redaktorka, která se právě chystá k obyčejnému živému vysílání v obyčejném ostravském rozhlase, on je pan Někdo. Je mu pár let přes padesát, ale evidentně se umí udržovat ve formě.

Kdo ho nezná, nezná Svět. Filmu i bulváru a celé České republiky, mající počet obyvatel srovnatelný s malým čínským městem.

Rozepnul si sako, dal si nohu přes nohu a pohodlně se opírá o opěradlo židle.

Černé vlasy kolem uší lehce sestříhané. Nad vysokým čelem jsou mnohem delší a on si je rukou lehce prohrne a podívá se na ni. Tmavě černé oči, dlouhý rovný nos a v tento moment nasadil mírný úsměv, plný očekávání. Do malé místnosti s ním vstoupilo nepřehlédnutelné charisma. Ano, český Jonathan Hamm sedí teď naproti ní. Bulvární plátky nelhaly.

Je nervózní, to poznal hned, když vešel do dveří. A velmi, velmi hezká. Ale to teď kromě něj, zvukaře a za sklem sedícím chlapem v režií nikdo nevidí. Rádio má bohužel jen uši.

Mezi palcem a ukazováčkem drží propisku a jemně s ní kmitá nad stolem, prsty se jí přitom nepřehlédnutelně třesou.

Zvukař se na ni významně podívá a ona se netrpělivě usměje, velká kulatá černá sluchátka jí zakrývají uši.

„Krásné úterní poledne všem, kteří jste v této chvíli naladění na stejné vlně. Moji milí posluchači, čeká nás společně příjemná a zcela výjimečná hodinka. Mým dnešním hostem je herec a režisér Roman Marad! Pojdme si ji společně užít...“ promluví příjemně naladěným hlasem a plynule pokračuje, „od rozhlasového mikrofону vás dnes zdraví Marika Berger.“

Éter se rychle plní lehkostí a svěží energií. „Kdybychom společně neseděli v rozhlasovém studiu, ale před námi byly kamery, viděli byste krásně zdvižené obočí, když můj vzácný host zjistil, že před něj posadili právě mě,“ otočí se, s úsměvem se na něj podívá a dodá, „vítejte u nás v novém studiu v Ostravě, pane Marade, hezký den i vám.“

Roman překvapení z úvodních slov nedá najevo, v jeho hlase je cítit lehké pobavení, když odpoví a dívá se při tom na ni: „Dobrý den všem posluchačům a nevěřte Marice její slova o zdviženém obočí, protože příjemnější průvodkyni dnešním vysláním jsem si přát nemohl.“

Marika už má opět oči v listu papíru ležícím před ní: „Pane Marade, představovat vás výčtem všech vašich rolí či režijních počínů není nutné. To bychom jen opakovali notoricky známá jména hrdinů a filmových titulů. Ráda bych se dnes soustředila na váš úplně nový film *Němé hranice*, ke kterému jste poprvé napsal i scénář.

Povězte, jak jste spokojen se svou trojrolí - herce, scenáristy i režiséra?“

Roman si pohodlně natáhne nohy a snaží se nezavadit o kolečka židle naproti sedícího zvukaře. Ruce si nemá kam opřít, stůl před ním se mírně zatáčí a leží na něm černé dlouhé kabely k počítači. Vypadá to, že on i redaktorka si zcela náhodně a nevhodně sedli k pracovnímu stolu, který má jediný účel. Hlídat správný zvuk opouštějící malou místnost.

Nikoho nezajímá ani stolní deska odrážející zvuk položené skleničky, ze které se právě napil. Raději ji podrží v ruce a dívá se na mokré kolečko ležící před ním. Zelený měkký potah stolu, který by konejšivě pohltil jakýkoliv dotek, tady zcela chybí.

„Bylo to náročnější, než jsem myslel. Upřímně, nevím, jestli to byl dobrý nápad... Ale byl můj, takže jsem musel zatnout zuby, mlčet a poslouchat.“

„Sám sebe?“

„No... to je mnohdy ze všeho nejtěžší.“

„Hrajete hlavního hrdinu příběhu, zralého muže, který už neváhá nad maličkostmi. Profesionálně úspěšný, přesto hledající nové způsoby svého uměleckého vyjádření. Jaké to je točit film o natáčení vlastního filmu?“

„Já jsem se pokusil ztvárnit všechny složité tenze, které v sobě má každá opravdová tvorba. Pokud nechcete skončit jen jako dobrý řemeslník opakující zažitá a vyzkoušená... Já jsem psal scénář a myslel na to, co důležitého bych chtěl říct a nikdo se mě na to doposud nezeptal.“

„Natočil jste více jak tři desítky různých filmových a televizních titulů. Přesto jste měl pocit, že pořád existuje něco, nějaké téma, které vám bytostně schází? Které chcete prostřednictvím svého filmu sdělit?“

„Řekla jste to přesně. Chyběla mi možnost být sám za sebe, autentický. Jednou v životě si konečně moci říct, že postava a role, kterou představuji, mluví slovy, podle scénáře, kterému beze zbytku rozumím.“

Na druhou stranu, nezbyl mi už žádný prostor, kam bych sám sebe schoval...“

„Váš hrdina zároveň řeší svůj osobní život. Přemýšlí, co mu přinese zůstat v dlouholetém, ale dávno vyprahlém manželství, nebo odhodlat se a jít za svým srdcem, za ženou mnohem mladší... atraktivnější. Jak si myslíte, že by tohle dilema dopadlo v reálném životě?“

Roman se zasměje hlubokým podmanivým hlasem, který diváčky milují. Podívá se na Mariku a položí opatrně skleničku na stůl.

Zakroucí hlavou, když odpoví, stále se usmívá a tmavě černýma očima ji sleduje: „Nevím.“

„Ale ve filmu jste svého hrdinu nešetřil.“

„...No... nešetřil. Proč myslíte? On přeci váhal tak dlouho, až se všechno kolem něj vyřešilo po svém. Možná že na tohle čekal, možná v to doufal.“

„Hmm, v tom případě bych za autora scénáře čekala spíše ženu. Jsou muži opravdu takhle zbabělí?“

„Já myslím, že jsou.“

„Co jim podle vás chybí k tomu, aby se uměli rozhodnout?“

Roman se podívá před sebe a pak pomalu odpoví: „Můj film vypráví o představách, které si dělá zralý muž o vztahu se ženou. O jeho pochybnostech, zkušenostech, které leží před ním jako trhací kalendář, a on se jednoduše obává. Co bude dál? Nejraději ze všeho by neobracel listy, ale zastavil čas.“

Vypráví ale také o ženách, které chtějí řešení. Jistotu, stálost. Možná někde ve vzduchu nad nimi visí slovo: Navždy.

Jenomže hrdina je muž, který tomuto slovu příliš nevěří...“

„Do role vaší filmové milenky jste obsadil Alici Antlovou. Pozornému divákovi určitě neunikne fakt, že jste se v podobné roli milenců sešli už ve filmovém debutu Patrika Hony. Nebojíte se srovnání?“

Alice... Jeho Alice? Navždy, nebo jen na chvíli? Když ji objevil, byla čerstvou absolventkou divadelní akademie... rozechvělá, křehká, plná talentu. A on? Obsadil ji do svých divadelních her... a nejen to...

„Srovnání ničemu nevadí. Naopak. Kdybyste vy sama nesrovnávala lidi, situace, film... tak by to znamenalo, že vás nezajímají.“

„Takže podle vás je konkurence a srovnávání zdravé...“

„Určitě.“

„Zitřejší premiéra poodhalí víc, ale vy sám, udělal byste dnes něco jinak?“

„Ve filmu? Nebo v životě?“ zeptá se Roman.

Marika se usměje: „Měla jsem na mysli váš nový film...“

Roman lehce stiskne rty a po krátké chvíli odpoví: „Film Němé hranice mě donutil k mnohým úvahám, kterým jsem se ve svém životě cíleně vyhýbal. Překračuje mé vlastní hranice sdílení ve všech směrech. Nechci být domýšlivý, ale neměnil bych vůbec nic... Můj život i můj film je opravdový, plný emocí, uvěřitelný...“

3

Ukázka z filmu... „Němé hranice“ ...

Lehounká něžná melodie, letní den plný slunce.

Melodie Catch and Release od Matta Simonse.

Žluté paprsky ležící v pruzích na podlaze, osvětlují dřevěné parkety, bílý župan, jehož cípy padají až na zem.

Pohled kamery pomalu klouže velkým pokojem.

U okna stojí prázdná široká postel, bílé povlečení tvoří labyrinty a úkryty noci, které odhaluje čerstvý den.

Hudba dohraje a pokoj ztichne.

Kroky na podlaze prozrazují něčí přítomnost.

Detail kamery zaostří drobnou ruku. Pomalu otevírá těžkou zásuvku dřevěné skříňky. Sahá dovnitř a něco hledá, přehrabuje klubíčka vlny, bílý provázek stočený do oválku.

Nad skříňkou uprostřed ložnice visí veliké zrcadlo. Oválný tvar odkazuje na doby dávno minulé. Bílý rámeček má zaoblené hrany.

Stěnu vedle zrcadla plní malé zarámované fotografie. Některé jsou barevné, jiné černobílé.

Záběr kamery zvolna klouže, aniž by ukázal jednu jedinou pomalu, klidně. Detailně. Nelze je rychle spočítat, neuspořádaně tvoří barevnou mozaiku.

*Stín na jednotlivých fotografiích odráží siluetu ženské postavy.
Prameny dlouhých vlasů ležících na zádech.*

Je nahá.

Melancholická cinkavá melodie tón po tónu pozvolna naplní tichý pokoj. Neostré ospalé světlo ranního slunce proniká oknem na část podlahy a na dřevěné parkety zpomaleně padá dlouhý pramen žlutých vlasů.

Vlny měkce ulehají na pruh ozářený sluncem.

Pomalu, pomalounku, lehounce, tiše...

List ze stromu.

Listí.

Prameny vlasů.

Jeden i druhý v klidné činnosti následují první.

Obraz se odpoutá od světlých vlasů ležících na podlaze, rozostří se a promění v barvu malin.

Něčí ruka opatrně bere prsty jednotlivé červené plody, utrhne je a nese k otevřeným ústům.

Detail rtů, červených.

A bosých nohou v trávě.

4

Prosklené dveře z rozhlasové budovy se otevírají samy, jakmile senzor zaznamená pohyb. Roman jimi rychle projde a zastaví se až na ulici. Rušná křižovatka plní město hlukem projíždějících aut.

Je hodina po poledni. Nasadí si sluneční brýle a dívá se před sebe. Jde svižně a v hlavě mu zní jeho vlastní slova. Ano, řekl to hezky, líp by to nevymyslel.

Film Němé hranice ho opravdu donutil k mnohým úvahám, kterým se ve svém životě cíleně vyhýbal. Překročil hranice sdílení ve všech směrech.

Scenáristický debut ukončil přešlapování na místě a čekání na výjimečné dílo hodné zpracování.

Před pěti lety se lenivě a povzneseně nechal uchlácholit k roli ve filmu mladého začínajícího režiséra a scenáristy Patrika Hony.

Stále vidí vykulený výraz nespoutaného takzvaně nesmělého kluka a nic netuše přijal jeho pozvání na míchaná vajíčka a ranní kávu. Rád uvěřil přesvědčivému výrazu, že právě a jedině Roman Marad zvedne jeho film k těm správným výšinám.

Má stále v živé paměti poslední společně natočenou scénu, která byla více než pouhým okénkem filmového plátna. Stala se ve stejném momentu i reálným obrazem skutečného Romanova života.

Rozchod dvou milenců... Filmová fikce? Ne. Realita. Zaznamenaná navěky. Hona jen zneužil jejich vztah a vmanévroval oba do role, která zvedla dramatickост příběhu.

Ano, Patrik Hona, nadějný, mladý a všeho schopný režisér a scenárista donutil Romana předvést, jak výborný je herec. Přestože doopravdy hrál sám sebe.

Tohle byla poslední kapka, pohár váhání a nejistoty nad produkcí spojenou s vlastním scénářem se naplnil. Přetekl a vylitá kaluž přinutila Romana udělat krok dopředu, směrem, kterému dříve nevěřil, neuměl si ho představit.

Být autentickým hercem i režisérem. Tuhle stopu si už ověřil, nepochyboval o sobě. Nikdy. Za svůj život už přečetl tuny různých

scénářů a mnohé z nich byly jen plné blábolů a povrchních pohledů na život.

A s přibývajícím věkem se bál čím dál tím víc vyslovovat věty, kterým nevěřil, aby se nezpronevěřil sám sobě. Aby se necítil jako prodejná děvka, která za peníze udělá cokoliv.

Mapa příběhu k jeho prvnímu autorskému filmu vznikla přetlakem emocí, prázdná. Bojí se říct bezmoci, do které ho Patrik vmanévroval.

Psal rychle, psal pod tlakem, poslouchal hudbu a dělal si ke scénáři i režijní poznámky k jednotlivým záběrům.

Nemyslel si, že by kdy chtěl někomu sdělovat, co doopravdy uvnitř sebe sama cítí, čeho je plný a co nechce nikomu říct. Jenomže náhle musel, nebo jednoduše prostě chtěl. Schovaný ve filmových obrazech našel útěchu pro své nemohoucnost. Neschopnost řešit svůj život.

Jediné, co uměl, bylo hrát, točit. A tak to udělal.

„Film Němé hranice mě donutil k mnohým úvahám, kterým jsem se ve svém životě cíleně vyhýbal. Překračuje mé hranice sdílení ve všech směrech. Nechci být domýšlivý, ale neměnil bych vůbec nic... Můj život i můj film je opravdový, plný emocí, uvěřitelný...“ Ano, tohle řekl moc hezky. Roman se mírně usměje a v kapse nahmátne klíčky od svého vozu.

Otevře dveře a nasedne.